

Марија С. Недељковић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Центар за научноистраживачки рад
<https://orcid.org/0000-0001-9598-7271>

ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ МЕТОДА ПРИ ОБРАДИ ПРОСТИХ РЕЧЕНИЦА У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА^{2 3}

У раду се разматрају иновативне дигиталне методе при обради простих реченица у настави српског као страног језика. Како методика наставе српског као страног језика подразумева примену специфичних метода и поступака, употреба савремених наставних средстава и техника погодује учењу и усвајању граматике на свим њеним нивоима. Како су полазницима, у савремено доба, доступни онлајн уџбеници, веб-алати и апликације, задатак у раду биће истражити њихове потенцијале при обради простих реченица у настави српског као страног језика. Циљ је да се уочи на који начин иновативна дигитална средства доприносе обради модела простих реченица. У раду ће се истражити примена следећих веб-алата: *Padlet*, *Facebook Msn*, *Google Hangouts*, *ThingLink* и *MeetingWords*. Употреба наведених алата доприноси активностима и мотивацији студената. Полазници имају могућност да самостално формирају наставне материјале који ће им олакшати учење српског као страног језика. На основу проведене анализе употребе веб-алата при обради простих реченица у настави српског као страног језика, даћемо методичке импликације за наставну праксу.

Кључне речи: проста реченица, дигиталне методе, настава српског као страног језика, веб-алати, дигиталне апликације

Уводне напомене

Примена технологије у процесу образовања, наставе и учења, али и самообразовања, доприноси: (1) уштеди времена, (2) флексибилности, (3) стварању могућности активног учешћа ученика/студената у настави, (4) надокнађивању пропуштеног и (5) праћењу обрађеног градива у сваком тренутку и на сваком месту где постоји интернет конекција. Специфичности учења и усвајања српског као страног језика подразумевају одређена иновативна наставна средства, савремене методе и технике, како би се на што динамичнији начин, и успешније, обављао наставни, али и процес

¹ marija.rakovic@filum.kg.ac.rs

² Истраживање спроведено у раду финансирало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (уговор о преносу средстава за финансирање научноистраживачког рада истраживача на акредитованим високошколским установама у 2025. години је број: 451-03-136/2024-03/200198.)

³ Рад са истим насловом изложен је у форми реферата на XVII научном скупу младих филолога Србије одржаном 22. јуна 2025. године на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, али након тога није послат за процедуру рецензије и објављивања у зборнику. За потребе овог рада претходно усмено саопштење је измењено и допуњено.

самообразовања. Како су ученицима/студентима сада доступни различити веб-алати и апликације, овакав наставни процес је прилагођен корисницима, па је стога и чешће у употреби. Задатак у раду ће бити да утврдимо на који начин дигитална наставна средства доприносе обради модела простих реченица у настави српског као страног језика. Иако употреба дигиталних метода и поступака олакшава учење, јер се све брже и лакше проналази, па је самим тим и образовни процес економичнији, то не значи да треба занемарити улогу предавача, као и наставних материјала (у првом реду уџбеника) у наставном процесу – свака потешкоћа и недоумица у тренутку бива решена само захваљујући предавачима, који су често доступни и ван наставног процеса (током консултација) када одговарају на питања и отклањају недоумице. Зато ћемо у раду примену дигиталних метода и поступака при обради модела простих реченица третирали као помоћна средства у реализацији наставног процеса и процеса учења и усвајања српског као страног језика, а не као замену за примену традиционалних метода и поступака.

Методичари, ипак, по праву сматрају да је уџбеник обавезна и по правилу главна компонента масовног учења (Ненезић 2019: 84), али се они често не могу користити у процесу самообразовања, већ је неопходна помоћ предавача. Како ауторка Милка Николић наводи: „Улога уџбеника у савременом образовању није умањена појавом нових извора знања [...]” (Николић 2021: 519) и „упркос постављању неких нових наставних циљева и делимичној измени улога чинилаца наставног процеса (ученика и наставника), уџбеник за све њих и даље има оријентациону функцију у планирању и спровођењу наставе, односно процеса учења” (Дурбаба 2011: 141). Управо све наведено сугерише да су „класични” уџбеници неизоставни, и незаменљиви део наставног процеса, али и процеса самообразовања, па његову употребу примена савремених дигиталних метода и поступака може само унапредити. Комбиновање са уџбеником доприноси мотивацији ученика/студента за учешће у наставном процесу, као и интересовању потенцијалних корисника за укључивање у процес наставе и учења српског као страног језика.

Како усвајање синтаксе српског језика представља најкомплекснији део граматичког система српског језика и код матерњих говорника, можемо претпоставити с којим напором треба овладати синтаксичким компетенцијама из перспективе ученика/студента српског као страног језика. Наиме, у првом реду треба мотивисати студенте да уче синтаксу српског језика, а с обзиром на доступност, и употребу, савремених технологија, веб-алати и апликације представљају погодна средства за реализацију наставног процеса, као и активно деловање ученика/студента у њему. Предност оваквог вида учења огледа се и у томе што су дигитални алати и апликације доступни увек и на сваком месту (где постоји интернет мрежа), па у том смислу нема ограничења када је наставни, али и процес самообразовања у питању.

У србистичкој литератури, лингводидактици и методици наставе, и српског као матерњег и српског као страног језика, подразумева се да адекватна примена савремених медија, подразумева мотивисаност и способност наставника XXI века да овлада технологијом која омогућава квалитетније спровођење наставе што, у великој мери, мења наставни процес, а не само унапређује. Поред унапређивања компетенција наставника и осавремењивања наставног процеса, интензивне техничко-тех-

нолошке промене, утичу и на јачање професионалне улоге наставника, а традиционални вид наставе, који подразумева наставу, ученика, и уџбеник, сада бива трансформисан – и предавачима, и уџбеницима су неопходна одређена прилагођавања како би се нови видови наставе реализовали на адекватан начин. Предавач страног језика мора бити спреман да овлада имформатичким знањима како би се приближио полазницима и дидактичка средства, уџбенике, тј. њихову микроструктуру приближио дигиталном формату. Зато ћемо покушати да дамо методичке импликације за наставну праксу са циљем да укажемо на могућности примене савремених дигиталних метода и поступака у наставном процесу при обради синтаксе српског језика тј. модела простих реченица.

Дигиталне методе у наставном процесу

Методика наставе српског као страног језика у нашој земљи у последњој деценији доживела је велики помак⁴. Формирање центара за српски као страни и нематерњи језик при факултетима у Београду, Нишу, Новом Саду и Крагујевцу, оформљени (и током времена унапређивани) онлајн курсеви српског језика за странце и велико ангажовање наставног кадра, довело је до све већег броја страних студената који уче српски језик и до бројних научних и стручних радова. Без обзира на различите друштвено-политичке изазове са којима се наша земља сусретала у последњих пет година (од 2020. године, па до данас), центри су опстајали (кроз реализацију онлајн курсева), а потребе за организацијом нових курсева и непосредне наставе јавиле су се са све масовнијим миграцијама, у првом реду полазника из Индије, Пакистана и Марока, док је настављена сарадња са полазницима који су се прикључили Еразмус програму, а потичу из европских земаља (у првом реду Русије, Пољске, Бугарске, Грчке). Како су полазници различитог нивоа познавања српског језика, неопходна је подела на групе, као и прилагођавање наставних метода и поступака корисницима, а све са циљем што успешније реализације процеса учења и усвајања српског као страног језика.

Истакли бисмо пионирски подухват професора новосадског Филозофског факултета, а који се тиче употребе дигиталних платформи при учењу и усвајању српског као страног језика. Наиме, професори новосадског Филозофског факултета су учествовали у пројекту *HOOK UP!* Са њима је учествовало још петнаест факултета и то из: Аустрије, Летоније, Литваније, Луксембурга, Пољске, Португалије, Русије, Турске, Финске и Шпаније. У складу са захтевима *Заједничкој европској оквира за живе језике*, курсеви српског као страног језика су се реализовали уз помоћ софтвера, тј. система за управљање учењем Мудл, тј. *MOODLE – Modular Object*. О учењу помоћу платформе *HOOK UP!* постоје информације доступне свим наставницима⁵, па га они једноставно могу применити и током наставног процеса. Након што приступе почетној страници, корисници са извесним предзнањем могу урадити улазни тест (енг.

4 Више о специфичностима употребе дигиталних средстава и метода у настави и учења српског (као страног) језика видети у: Божић, Новаковић 2021; Новаковић, Стошић 2022; Новаковић 2020; Новаковић 2021а; Новаковић 2021б; Новаковић 2022а; Новаковић 2022б; Новаковић 2022в; Новаковић 2024; Николић 2023; Спасић 2024.

5 Информације о платформи се могу наћи на следећем линку: <https://hookuplanguagelearning.weebly.com/>.

placement test). На основу добијеног резултата, а према нивоу знања, бивају распоређени на једном од курсева од А1 до Б1 нивоа постигнућа. Поред питања која се тичу језика и граматике, полазницима су на располагању подаци о српској култури, историји и актуелним дешавањима, па се тако екстралингвистички фактори укључују у процес учења и усвајања српског као страног језика што се сматра једном од важних компоненти при учењу страног језика. Часови органбивају организовани путем програма и алата који симулирају наставу у учионици и олакшавају комуникацију: гугл учионица (*Google Classroom*), скајп (*Skype*), зум (*Zoom*), визик (*Wiziq*). Технички проблеми су саставни део обраде граматичких садржаја посредством дигиталних алата, али се уз стрпљење и предавача, и полазника, они могу отклонити и допринети да се неометано реализује наставни процес.

У настави се данас све више користи и вајбер (*Viber*). Међутим, његова употреба није баш повољна јер код студената ствара утисак да је наставник увек доступан за питања, те они очекују „инстант” одговоре који у тренутку решавају сваки њихов проблем у учењу, али са друге стране омогућавају веома ефикасну и динамичну размену информација, па самим тим и брже учење. Овакве апликације су погодне за постављање задатака које ученици/студенти треба сами да решавају, а исто тако могу урађене примере послати наставнику за проверу. Тако бивају отклоњене недомумице, а са друге стране сви чланови групе се могу укључити у сам процес учења и решавања задатака у истом тренутку, што омогућава размену идеја, али и потешкоћа, с обзиром на то да се успешнијим методама може сматрати учење из личних или туђих погрешака. Како се синтакса српског језика усваја посредством усмене интеракције (током слушања и говорења), ни писану реализацију не смемо запоставити с обзиром на то да синтаксичка знања укључују и познавање одређених ортографских правила. Тако писање у оквиру вајбер групе омогућавају корекцију и аутокорекцију, синтаксичких модела простих реченица, али и правописних компетенција које их прате. Ипак, реалне потребе наставе увелико надилазе могућности вајбера (*Viber*), фејсбук (*Facebook*), вацапа (*WhatsApp*), те основни принципи мултимедијалног учења огледају се у: (1) могућности већег броја приступа једној те истој теми и (2) могућности употребе разноликог наставног материјала. Овом приликом навешћемо неке програме и платформе које су погодне за креирање мултимедијалних фајлова и које испуњавају поменуте принципе, а затим навести синтаксичке садржаје о моделима простих реченица које је могуће инкорпорирати у њих и дати одређене методичке импликације за наставну праксу.

Padlet – дигитална табла за постављање садржаја

Дигитална апликација *Padlet* припада групи апликација које се називају *Web 2.0* алати. Префикс *Web 2.0* нам говори да ове апликације користе софтвере који омогућавају осмишљавање и постављање садржаја у виртуелни простор након чега долази до повезивања и сарадње са другим корисницима. Образовни процес је једна од области где су ови алати показали плодну примену. Профилисани су тако да постоји на десетине алата за мноштво специфичних образовних потреба (креирање електронског постера, писање приче, креирање видео-садржаја, прављење аватара, креирање аудио-записа, прикупљање идеја, гласање, давање мишљења, виртуелне

изложбе и квизови су неке од ових образовних потреба). *Padlet* успева да задовољи потребе дељења и чувања материјала што омогућава синхрону и асинхрону комуникацију између едукатора и полазника и међу самим полазницима, што све доприноси вршњачком учењу.

Падлет је празан дигитални пано (виртуелни зид, страница, сајт) који се попуњава постављањем датотека (поставки, блокова, бележака, обавештења, информација, питања, коментара, аудио и видео материјала, графикана, табела, цртежа и других садржаја) (Јањић 2023: 194). Могућност инкорпорирања медија у објаве на Падлету чини ову размену интензивнијом. Апликација омогућава да се изабере формат – огласна табла, зид, мапа, временски оквир, колоне и сл. Затим постоји могућност уређивања платформе при чему се даје печат свом падлету – бира се позадина, осветљеност, спектар боја, величина објава и врсту фонта, што све доприноси мотивацији полазника за учење и активно учешће у наставном процесу. *Padlet* за обраду модела простих реченица можемо назвати управо тако – као наставну јединицу коју обрађујемо са циљем да га корисници што лакше и брже проналазе. Такође, *Padlet* омогућава редослед постављања објава – хронолошки или да се последња објава увек види као прва. У једну објаву може да се угради аудио-видео садржај из уређаја или са интернета, а могу се креирати цртежи и правити фотографије. Сва наведена визуелна средства допринеће једноставнијем усвајању комплексног синтаксичког садржаја који се тиче усвајања модела простих реченица.

Посебна ефикасност *Padleta* се огледа у групном раду. То нарочито долази до изражаја током комбинованих обука које подразумевају синхрони групног рада (сви ученици/студенти раде у исто време у онлајн простору или уживо) и асинхрони индивидуални рад (ученици/студенти раде самостално на одређеном договореном задатку у различито време, али имају рок до када да заврше и поставе задатак у виртуелни простор попут *Padleta*). Када им се пружи могућност креирања индивидуалних објава и уградња мултимедијалног садржаја, полазници подстичу креативност и активно учествују у наставном процесу. Такве могућности ученицима/студентима пружају осећај да имају контролу над својим учењем и постичу самопоуздање при усменог и писаној реализацији језика.

Када је обрада модела простих реченица у питању, *Padlet* се може користити на следећи начин: предавач у оквиру *Padleta* формира табеле са садржајем који се тиче подела простих реченица на четири основна модела. Дају се примери: (1) VFimpers или P – Грми. Сева; (2) N1 + VF или S+P (са експлицираним или садржаним субјектом) – Милан чииа. Лежиш; (3) N1 + VF + N4 или S+P+O – Ја иірам фугдбал; Учим срїски језик; Предајем енілески језик; Волим сїорїи и (4) N1 + VF + Nx или S+P+AD – У Новом Саду живи и моја сесїра; Живим у Лондону; Радим у школи као љрофесор; Обично усїајем у 7 сїїи; Сїално љраве шале на наш рачун; У Лондону живим у великој љородичној кући⁶. Модели простих реченица могу бити дати на енглеском језику, па се од студената очекије да их преведу на српски језик. У зависности

⁶ Модели простих реченица преузети су из уџбеника *Корак љо корак срїски* М. Даниловић (2007), а са циљем да се успостави чврста веза између уџбеника и дигиталних алата и апликација тј. да се укаже на комбиновање модела традиционалне и савремене наставе као најадекватнијих видова учења јер су наставна пракса, као и потребе савременог друштва показале да једно без другог готово да не могу да функционишу.

од тога ком нивоу постигнућа припадају (почев од А, па све до Ц⁷ нивоа постигнућа), од полазника се може захтевати да уоче појединачне синтаксичке конституенте које чине структуру просте реченице и да формирају нове реченице на основу задатих модела при чему се не вежбају само синтаксичке, већ и лексичке компетенције.

Facebook Msn

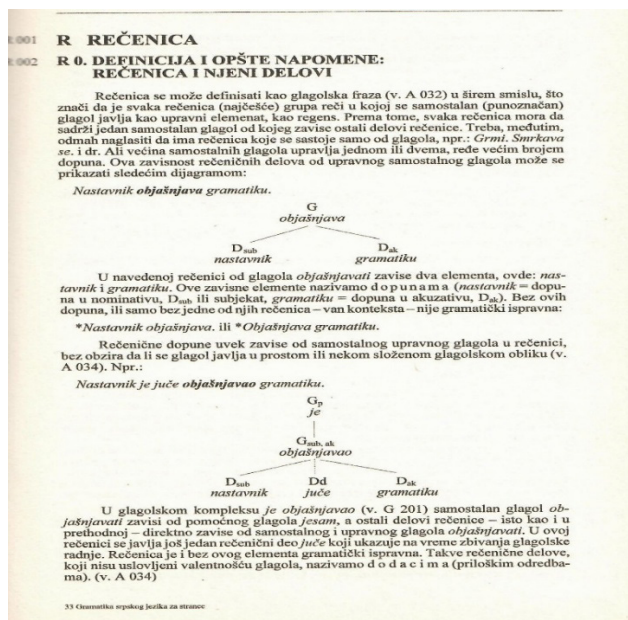
Дигитална апликација *Facebook Msn*, попут вајбера, омогућава умрежавање свих чланова групе који српски језик уче од А до Ц нивоа постигнућа. Поред тога што доводи до размене информација везаних за градиво, она, у техничком смислу, даје подршку предавачима и полазницима јер им омогућава договор о реализацији часова, отклањању техничких проблема или брзо решавање граматичких неодумица. Када је обрада модела простих реченица у питању, у оквиру ове апликације предавач може поделити са студентима краћи лингвометодички текст из кога они треба да издвоје просте реченице и класификују их, након чега ће изабрати једну од њих као наслов теме на коју треба да напишу краћи есеј – уз употребу модела реченица који су претходно усвојили. Тако се остварује трострука корист – вежба се писање, подстиче креативност и усвајају се модели простих реченица. Материјали су након завршеног задатка доступни свим члановима групе, а наставник може задати да, у пару, провере грешке чиме ће подстаћи додатну активност студената.

Модели просте реченице се могу обрађивати на још један начин. Наиме, ученицима/студентима можемо понудити неколико реченица на основу којих они треба да осмисле наставак како би се добила синтаксички и семантички адекватна форма исказа. Примери за реализацију ове врсте задатака су: (1) *Стив Бонд је Енглец. Он је сада у Београду*; (2) *Стив ради у Београду и учи српски језик. Он учи језик у школи свакој јутра*; (3) *Свакој дана, Стив многу ради. Тешко је радити и учити језик*; (4) *Стив не учи језик само у школи. Он чита новине и слуша радио. Он говори српски у фирми*; (5) *Стив слуша радио у аутомобилу, свакој јутра. Не разуме све, али разуме многу*. Задате синтаксичке конструкције ће послужити као основа за формирање краћих текстова уз употребу усвојених модела простих реченица, а њихов обим ће се повећавати у складу са нивоом постигнућа (на А нивоу то може бити пет реченица, док на највишем, Ц, нивоу то може бити текст и до тридесет простих реченица). Исте ове реченице могу послужити да се, на Б нивоу на пример, реализује синтаксичка анализа – да се одреди који синтаксички конституенти чине моделе простих реченица – почев од субјекта и предиката, па преко објекта до прилошких одредби и допуна. Реализација овог задатка може послужити стицању нових знања која се тичу детаљне синтаксичке анализа модела простих реченица. Урађене задатке полазници могу окачити у апликацију *Facebook Msn*, како би сви чланови групе могли да прочитају радове, а предавач да изврши евалуацију уз сугестије које ће користити сви. Полазницима, веома брзо, стижу информације о корекцијама садржаја, па имају могућност да науче нешто ново на основу коментара и сугестија на које је указао предавач. Повољна ствар код примене ове апликације је и то што материјал остаје

7 Важно је и на највишем нивоу постигнућа враћати се моделима простих реченица јер ће оне допринети формирању сложених синтаксичких конструкција координативног и субординативног типа, као и њиховом уланчавању у вишеструкосложене реченице и текстове, а све са циљем овладавања синтаксичким компетенцијама и у усменој, и у писаној комуникацији.

ном одредбом за време (јуче), па смо добили реченицу *Наставник је јуче објашњавао граматику*. Овим примерима претходе примери имперсоналних реченица (*Грми; Свржава се*). Дате примере прате и теоријска објашњења о синтаксичким члановима. Међитим, ограничења употребе ове граматике, поготову када је синтакса у питању, тичу се немогућности њеног коришћења у процесу самообразовања. Наиме, како би се разумели теоријски садржај о реченици и њеним деловима, неопходна је помоћ предавача – да појасни теоријске поставке, да на основу наведених модела формира нове, као и да након процеса обраде изврши евалуацију постигнућа. Само уз интервенисање предавача садржај о реченицама датим посредством граматичке литературе могу бити адекватно усвојени и применљиви у комуникативном процесу.

Слика бр. 2: Граматика српског језика за странце П. Мразовић, З. Вукадиновић, 513. страна

Када је синтакса српског језика у питању, примена ове апликације може погодовати и реализацији консултативне наставе, када за њу не постоји други избор. Погодно је чак да се консултативна настава реализује индивидуално или у групи, са укљученим камерама како атмосфера била слична настави уживо и што ефикасније отклониле недоумице које ученици/студенти имају у вези са обрадом модела простих реченица. Ипак, за наставни процес је најбоље да предавачи формирају дидактички материјал у облику презентације како би полазници могли што боље да прате оно што предавач говори и стицати синтаксичке компетенције примене модела простих реченица у усменој и писаној реализацији српског као страног језика.

ThingLink

Занимљива је чињеница да употреба дигиталних алата није резервисана само за обраду једноставнијих граматичких садржаја, па исто тако ни обављање једноставнијих радних налога. Наиме, и комплексније наставне јединице, и комплекснији задаци могу се израдити помоћу веб-алата. Одличан у ту сврху јесте *Тинилинк*⁸. Об-

8 Овај дигитални алат проналази се на линку: <https://www.thinglink.com/>

рада новог садржаја, о моделима простих реченица, може бити урађена помоћу овог алата. Додали смо мапу на којој смо означили („таговали”) синтаксичке конституенте. Задали смо примере сваког од конституената и формирали просту реченицу (слика бр. 3) на основу које ће ученици/студенти формирати по један модел сваке од простих реченица. Могу додати текст, слику, звук, видео, URL адресу и др. Тако могу уланчавати реченице и текст у коме ће применити знања из области синтаксе просте реченице. Тако ће формирати читаву мрежу простих реченица које ће им служити као примери употреба синтаксичких конструкција при писаној, или усменој реализацији језика.

Слика бр. 3: Приказ модела једне реченице

Готови, разноврсни модели простих реченица могу поспешити активност полазника за учешће у наставном процесу, допринети већем самопоуздању при реализацији синтаксичких конструкција (било усмено или писмено), као и стицању реченичних компетенција, најпре на А нивоу постигнућа које ће бити основа за стицање нових, комплекснијих синтаксичких знања на Б и Ц нивоу постигнућа. Са друге стране, чини се да овакав вид графичке представе граматичког (синтаксичког) садржаја олакшава усвајање синтаксичких конструкција и препознавање синтаксичких конституената у оквиру реченичне структуре. Када усвоје појединачне синтаксичке конституенте, лакше ће из уланчавати у реченицу и тако формирати и синтаксички, и семантички прихватљиве исказе.

Meeting Words

Како је важан сегмент методике наставе, па самим тим и методике наставе српског као страног језика мотивација ученика/студената за активно учешће у наставном процесу, чиме се постиже двоструки ефекат: (1) полазници лакше и брже усвајају граматичке садржаје и (2) предавач добија повратну информацију о постиг-

нућима полазника (па у самом наставном процесу може вршити евалуацију), сарадња међу полазницима, рад у групи или пару, такође, доприноси квалитету наставног процеса. За бољу сарадњу међу студентима предлажемо веб-алат за једноставан рад са текстом *Meeting words*⁹. Предност овог веб-алата огледа се у чињеници да на истом документу може радити више актера, исправљати га, додавати и на тај начин формирати заједнички документ. То значи да текст који наставник пише могу видети истовремено сви студенти. За обраду и увежбавање модела простих реченица посредством овог веб-алата могу послужити започети дијалози (из уџбеника за српски као страни језик) (слика бр. 4) које треба допунити моделима простих реченица како би се добио граматички и семантички прихватљив дијалогски текст. Ученици/студенти дају предлоге, пишу реченице да буду свима видљиве, а након тога коментаришу у којој мери су били успешни када је творба дијалогског текста посредством простих реченица у питању.

KOD LEKARA

Medicinska sestra: Udite, molim vas.

Lekar: Sedite. Kako se osećate?

Bolesnik: Ne osećam se dobro.

Bolestan sam već nekoliko dana.

Boli me glava, ne mogu da spavam.

Imam i temperaturu.

Lekar: Zašto niste došli ranije?

Bolesnik: Lečio sam se sam. Pio sam čajeve i aspirine, ali sada me boli i stomak.

Lekar: Skinite se da vas pregledam.

Dišite duboko! Pluća su u redu, pritisak je malo povišen.

Bolesnik: Doktore, da li je nešto ozbiljno?

Lekar: Imate grip, a i grip može biti ozbiljna bolest. Morate ležati i redovno uzimati lekove. Napisaću vam recept.

Bolesnik: Hvala, doktore. Do viđenja.

Слика бр. 4: Српски за странце – Реч по реч, М. Селимовић Момчиловић, Љ. Живанић, 2005. страна

Употребом текста, који смо задали полазницима, могу се реализовати различите активности: могу једни другима контролисати и исправљати грешке, започети причу коју ће неко други наставити, трећи завршити и томе слично. Могућности су готово неограничене, а радови се могу сачувати у електронској форми или преузимати у облику докумената након што се примена овог веб-алата заврши.

Методичке импликације за наставну праксу

Како употреба дигиталних метода и поступака у настави српског као страног језика не подразумева једносмерну активност, њихова примена у наставном процесу захтева прилагођавање и предавача, и полазника. Узимајући ову чињеницу у обзир, као и доступност дигиталне технологије за реализацију наставног процеса (интернет мрежа, интерактивне табле, рачунари) настале су методичке препоруке за наставну праксу. У раду су оне намењене предавачима српског као страног језика, али и потенцијалним корисницима (ученицима/студентима¹⁰) уколико дигиталне алате

⁹ Овај веб-алат можете пронаћи на линку: <http://meetingwords.com/>.

¹⁰ У раду су ученици/студенти узети као циљна група при учењу и усвајању српског као страног језика с обзиром на то је таква реализација наставног процеса институционално условљена (и честа у нашој земљи), али наставу српског као страног језика могу слушати и корисници који за то имају

и апликације желе да користе у процесу самообразовања. Методичке импликације дате су и кроз навођење примера употребе представљених веб-алата, али ће у овом сегменту бити дате са циљем да се унапређује наставни процес када је обрада синтаксичких садржаја у питању.

- (1) **Овладавање информатичким знањима.** С обзиром на то да примена иновативних, дигиталних метода и поступака захтева активно учешће наставника и ученика, обе стране морају имати одређена информатичка знања како не би одсуство истих ометало наставни процес. Иако дигиталне компетенције нису стране младим људима, морају се прилагодити употреби веб-алата намењених за наставни процес. Без обзира на то што и једна и друга страна уче српски језик из филолошких потреба, информатичке компетенције подразумевају неометано функционисање наставног процеса. Често предавачи одлазе на предавања, радионице или чак курсеви који подразумевају стицање дигиталних компетенција, па тако своје знање и искуство преносе ученицима/студентима. Једино тако ће примена дигиталних алата имати сврху и олакшавати усвајање сложенијих граматичких знања и компетенција попут структурисања модела простих реченица и усвајање појединачних синтаксичких конституената – како теоријски, тако и практично.
- (2) **Учинити дигиталне платформе доступне ученицима/студентима.** Чини се да је готово немогуће данас да сваки ученик/студент, па и предавач, немају „паметни” телефон и доступну интернет мрежу. То је у употреби у процесу самообразовања, као и приликом припреме дидактичких материјала за наставу. Али, шта се дешава са радом уживо при факултетима и центрима за учење језика? Да би они неометано функционисали, неопходно је да учионице имају рачунаре и доступну интернет мрежу за сваког полазника. Такође, предавачима су потребни рачунар и интерактивна табла како би могли да приказују наставне садржаје о синтакси просте реченице јер се на основу доступних модела реченица они лакше и усвајају. Сама синтаксичка теорија је комплексна за све оне који уче српски језик као страни, али адекватни примери синтаксичких конструкција омогућавају лакше савладавање и употребу у остваривању комуникативног процеса – било писано, или усмено. Без обзира на то што не постоје увек идеални услови за реализацију дигиталних алата у настави, предавачи, али и полазници, не би требало од њих одустајати, већ настојати да потешкоће отклоне, и наоружати се стрпљењем уколико им техничке ствари ометају наставни процес са жељом да се све ређе понаваљају с обзиром на то да је дигитализација узела маха у свим сферама друштва, па тако и у наставном процесу.
- (3) **Корелација са језиком струке.** Како је све веће интересовање нефилолога за учење и усвајање српског као страног језика, укључивање језика струке у наставни процес додатно ће их мотивисати за рад и активно учешће у наставном процесу. Којом год струком да се баве (медицином, економијом,

машинством, информационим технологијама, природним наукама) могу као модели простих реченица постужити реченице које садрже стручну терминологију. При усвајању модела простих реченица, семантика није важна, али ће стручна лексика допринети мотивацији за рад и учешће у наставном процесу, али и лакшем запамћивању реченичних структура.

Закључак

Савремено доба захтева примену дигиталних метода у свим сферама друштвеног деловања, па тако ни наставни процес није изузет од њихове употребе. Зато методика наставе српског као страног језика почиње да укључује и иновативне методе, средства и поступке у предмет својих истраживања. Употребом наведених веб-алата и апликација, наставник је у улози модератора, може водити дискусију, слати различите поруке, укључивати микрофоне, камере, а ученици/студенти могу презентовати своје резултате. Осим дељења екрана, сви учесници разговора могу користити таблу да нацртају, означе или представе своје ставове (енг. multi-user whiteboard). По сличном принципу ради и *Microsoft Teams*, па предмет неког будућег истраживања могу бити управо ови веб-алати.

Литература

- Божић, Снежана, Новаковић, Александар (2020), О читалачким навикама средњошколаца и настави књижевности, *Иновације у настави*, XXXIII, 2020/3, Београд: Учитељски факултет, 14–27. DOI: 10.5937/inova
- Дурбаба, Оливера (2011). *Теорија и пракса учења и наставе страних језика*, Београд: Завод за уџбенике
- Јањић, Марина (2023). Функционалност апликације *Padlet* у настави српског језика, у: *Дијигитална хуманисдика и словенско културно наслеђе II*: зборник радова са Друге међународне научне конференције *Дијигитална хуманисдика и словенско културно наслеђе* одржаног 28. и 29. јуна 2021. године, ур. А. Вранеш, Љ. Бајић, Љ. Марковић, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 191–208.
- Ненезић, Јулија (2009). Теорија уџбеника и њено значење за конструисање високошколског уџбеника страног (руског језика), *Ријеч*, 1, Никшић: 81–91.
- Николић, Милка (2021). Садржаји о новијој српској историји у уџбеницима за српски као страни језик (на примеру уџбеника из Пољске и Бугарске), *Српски језик*, XXVI/1–2, 517–531. DOI. <https://doi.org/10.18485/sj.2021.26.1.29>
- Николић, Милка (2023). Гимназијски изборни предмет *Језик, медији и култура* у светлу концепта нове писмености, у: *Дијигитална хуманисдика и словенско културно наслеђе II*: зборник радова са Друге међународне научне конференције *Дијигитална хуманисдика и словенско културно наслеђе* одржаног 28. и 29. јуна 2021. године, ур. А. Вранеш, Љ. Бајић, Љ. Марковић, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 291–305.
- Новаковић, Александар (2020). Функционалност електронског интерактивног уџбеника *Serbian for Beginners* у настави српског језика као страног, *Српски као страни језик у теорији и пракси*: тематски зборник радова бр. 4, ур. Весна Крајишник. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 459–474.
- Новаковић, Александар (2021a). Функционалност електронских интерактивних платформи

- у онлајн настави, *Насѣава и васѣиѣање*, 70(1), 105–125. DOI: 10.5937/nasvas2101105N
- Новаковић, Александар (2021б). Активности Центра за српски као страни и нематерњи језик Филозофског факултета Универзитета у Нишу од оснивања до данас, *Philologia Mediana*, бр. 13 (2021), Ниш: Филозофски факултет, 949–971. DOI: <https://doi.org/10.46630/phm.13.2021.57>
- Новаковић, Александар (2022а). *Увод у методологију насѣавѣ срѣској као сѣраној јѣзика*, Ниш: Филозофски факултет. DOI: <https://doi.org/10.46630/ums.2022>
- Новаковић, Александар (2022б). Мотивација за учење српског као страног јѣзика (на примеру Арноа Гујона, Тиага Фѣреирѣ и Лиз Дуонг), *Прилози насѣавѣ срѣској јѣзика и књижевности*, бр. 11 (2022), 79–96. DOI: 10.7251/PNSJK2211079N
- Новаковић, Александар (2022в). Размишљања (страних) студената на размѣни о квалитету наставѣ српског јѣзика и мобилности у Рѣпублици Србији, *Годишњак за срѣски јѣзик*, 20 (2022), 53–68.
- Новаковић, Александар (2024). Онлајн-ресурси у настави српског као страног јѣзика, *Школски час*, год. XLII, бр. 2 (2024), 3–14. DOI: 10.46630/gsrj.20.2022.04
- Новаковић, Александар, Стошић, Јѣлена (2022). Грѣшке странаца при коришћењу српског јѣзика на Јутјубу (на примеру Арноа Гујона), *Филолој*, 13(26), 96–130. DOI: <https://doi.org/10.21618/fil2226096n>
- Спасић, Наташа (2024). Предности и недостаци вѣштачке интелигенције у настави (српског као) страног јѣзика, *Линѣвометодика*, година I, бр. 1, Ниш: Филозофски факултет, 81–98.

Извори

- Даниловић, Даниловић (2011). *Корак љо корак срѣски*, Београд: Корнет, 2011.
- Милићевић Добромиров, Наташа, Ђук, Љиљана, Радуловић, Наташа (2011). *Учимо срѣски 1: основни ниво*, Нови Сад: Азбукум, 2011.
- Мразовић, Павица, Вукадиновић, Зора (2009). *Грамаѣика срѣској јѣзика за сѣранѣ*, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009.
- Селимовић Момчиловић, Маша, Живанић, Љубица (2007). *Срѣски за сѣранѣ – рѣч љо рѣч. Почѣјни ѣѣчај*, Београд: Институт за стране јѣзике, 2007.
- Marija S. Nedeljković

APPLICATION OF DIGITAL METHODS IN PROCESSING SIMPLE SENTENCES IN TEACHING SERBIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary

The paper discusses innovative digital methods for processing simple sentences in teaching Serbian as a foreign language. Since the methodology of teaching Serbian as a foreign language involves the application of specific methods and procedures, the use of modern teaching aids and techniques is conducive to the learning and acquisition of grammar at all its levels. Given that students in modern times have access to online textbooks, web tools and applications, the task of this paper will be to explore their potential in processing simple sentences in teaching Serbian as a foreign language. The aim is to see how innovative digital tools contribute to the processing of all models of simple sentences. The paper will explore the use of the following web tools: *Padlet*, *Facebook Msn*, *Google Hangouts*, *ThingLink* and *MeetingWords*. The use of the above tools contributes to

the activities and motivation of students. Students have the opportunity to independently develop methods and teaching materials that will facilitate their learning of Serbian as a foreign language. Based on the analysis of the use of web tools in processing simple sentences in teaching Serbian as a foreign language, we will provide methodological implications for teaching practice.

Keywords: simple sentence, digital methods, teaching Serbian as a foreign language, web tools, digital applications.